

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Голова приймальної комісії

\_\_\_\_\_ **В.І. Ладика**

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2020 року

**ПРОГРАМА**

вступного випробування

для вступників на навчання за освітньою програмою  
зі спеціальності **204 «Технологія виробництва і переробки  
продукції тваринництва»**  
третього освітньо-наукового рівня вищої освіти

Програма вступного екзамену зі спеціальності **204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»** третього освітньо-наукового рівня вищої освіти – 2020. – 17 с.

**Укладачі:**

**Хмельничий Л.М.** – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри розведення і селекція тварин та водних біоресурсів.

**Вечорка В.В.** – доктор сільськогосподарських наук, доцент кафедри розведення і селекція тварин та водних біоресурсів.

## **Зміст**

|                                                                                                                                           |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Пояснювальна записка.....                                                                                                                 | 4  |
| Екзаменаційні питання для вступу до аспірантури за спеціальністю<br>204 - Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва..... | 8  |
| Норми і критерії оцінювання відповідей на екзамені.....                                                                                   | 13 |
| Список літератури для підготовки до іспиту.....                                                                                           | 15 |

### **Пояснювальна записка**

Програма призначена для осіб, які вступають до аспірантури Сумського національного аграрного університету за спеціальністю 204 – «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва».

Спеціальність 204 – «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» належить до найбільш поширених специфічних категорій сільського господарства. За цією спеціальністю можуть навчатися в аспірантурі фахівці, які мають повну вищу освіту за ступенем магістра (або освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра) із спеціальності «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» та суміжних з нею інших спеціальностей.

Основою для визначення змісту фахового іспиту до вступу в аспірантуру зі спеціальності 204 – «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» є освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю 204 – «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва».

Під час фахового вступного іспиту до аспірантури абітурієнти повинні показати рівень теоретичних знань з циклу фундаментальних та основних розділів спеціальних дисциплін.

Спеціальність 204 – «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» об'єднує в собі спеціалізації:

- технологія виробництва продуктів тваринництва;
- розведення та селекція тварин

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва молока і яловичини» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Продуктивні і біологічні особливості, екстер'єр, конституція та інтер'єр великої рогатої худоби.

Породи та селекційно-племінна робота у скотарстві

Організація відтворення стада великої рогатої худоби

Технологія виробництва молока.

Годівля та утримання великої рогатої худоби.

Технологія вирощування ремонтного молодняку.

Особливості виробництва молока на промисловій основі.

Технологія доїння, первинна обробка та реалізація молока.

Технологія виробництва яловичини.

Спеціалізоване м'ясне скотарство.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва продукції свинарства» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологічні, господарсько-корисні та конституційні особливості свиней.  
 Основні породи свиней.  
 Селекційно-племінна робота у свинарстві.  
 Відтворення поголів'я свиней.  
 Годівля і системи утримання свиней.  
 Відгодівля свиней.  
 Виробництво свинини в індустріальних спеціалізованих господарствах.  
 Реалізація свиней.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Господарсько-біологічні особливості овець різних напрямів продуктивності.  
 Вовнова, м'ясна та молочна продуктивність овець.  
 Смушкова і овчинна продукція вівчарства.  
 Технологія виробництва продукції вівчарства.  
 Годівля і утримання овець.  
 Селекційно-племінна робота у вівчарстві.  
 Технологія розведення овець.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва продукції птахівництва» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологічні особливості сільськогосподарської птиці  
 Яєчна і м'ясна продуктивність сільськогосподарської птиці  
 Особливості селекційно-племінної роботи у птахівництві.  
 Технологія виробництва харчових яєць.  
 Технологія виробництва інкубаційних яєць птиці різних видів.  
 Технологія виробництва м'яса сільськогосподарської птиці.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва продукції бджільництва» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологія медоносної бджоли.

Утримання бджіл та кормова база бджільництва.

Використання бджолиних сімей для запилення сільськогосподарських ентомофільних культур.

Технологія розмноження бджолиних сімей.

Племінна робота в бджільництві

Технологія виробництва продуктів бджільництва.

Особливості промислової технології

Оцінка якості продукції бджільництва.

**Навчальна програма з дисципліни «Конярство» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологічні особливості коней.

Робочі якості, м'ясна і молочна продуктивності.

Селекційно-племінна робота в конярстві.

Породи коней.

Утримання та годівля коней.

Вирощування коней.

Використання коней.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологічні особливості та продуктивність кролів

Біологічні та генетичні особливості хутрових звірів

Продукція кролівництва та хутрового звірівництва

Породи кролів і селекційно-племінна робота в кролівництві.

Техніка розведення та продуктивні показники звірів

Технологію відтворення поголів'я.

Технологія виробництва продукції кролівництва

Виробництво кролятини на промисловій основі

Організація звірогосподарств.

**Навчальна програма з дисципліни «Технологія виробництва аквакультури» включає такі розділи, що винесені на фаховий іспит до вступу в аспірантуру:**

Біологічні особливості основних об'єктів рибництва.

Інтенсивні технології в аквакультурі

Технологія штучного відтворення коропа та рослинної риби.

Категорії ставків, типи, форми рибних господарств

Природна кормова база ставків та методи її визначення.

Технологія вирощування нетрадиційних об'єктів аквакультури.

Методи інтенсифікації ставового рибництва

**Екзаменаційні питання  
для вступу до аспірантури за спеціальністю  
204 - Технологія виробництва та переробки продукції  
тваринництва**

1. Охарактеризуйте основні принципи і напрямки розведення сільськогосподарських тварин на сучасному етапі.
2. Дайте визначення породи та її структури. Структурні одиниці породи.
3. Молочні породи України та світу. Назвіть породи спеціалізованої і комбінованої продуктивності. Методи виведення нових та покращення існуючих порід тварин.
4. Онтогенез тварин, його періоди і фази. Генетичні основи онтогенезу. Тривалість життя і строки використання сільськогосподарських тварин.
5. Поняття росту і розвитку сільськогосподарських тварин. Методи вивчення і обліку росту. Основні закономірності росту і розвитку сільськогосподарських тварин.
6. Вплив різних факторів на ріст і розвиток сільськогосподарських тварин. Тривалість і особливості ембріонального розвитку тварин різних видів.
7. Скороспілість тварин, її значення і зумовлюючі фактори.
8. Добір у тваринництві та його форми. Успадковуваність і повторюваність ознак у тварин та їх вплив на ефективність добору.
9. Співвідношення генотипу і середовища та проблеми оцінки тварин.
10. Фактори, які впливають на ефективність добору. Кореляція між господарсько-корисними ознаками і проблема добору тварин.
11. Який порядок оцінки і добору тварин? Вибір тварин за походженням. Визначення індексів тварин за походженням.
12. Дайте визначення понять про селекційний диференціал та ефект селекції. Як проводять добір тварин за власною продуктивністю?
13. Генетичні основи продуктивності сільськогосподарських тварин. Успадкування окремих показників продуктивності.
14. Молочна продуктивність тварин, її облік та фактори, що її зумовлюють.
15. Значення конституції та екстер'єру при доборі тварин. Основні вимоги до конституції та екстер'єру сільськогосподарських тварин.
16. Екстер'єр. Конституційні та екстер'єрні особливості тварин

різного напрямку продуктивності.

17. Які є методи оцінювання екстер'єру тварин? Значення екстер'єрної оцінки тварин.

18. Загальні принципи добору тварин за якістю нащадків. Які існують методи оцінювання плідників за якістю нащадків?

19. Підбір та його форми. Основні принципи підбору тварин.

20. Інбридинг у тваринництві, умови, при яких він допустимий. Які є методи оцінювання ступенів інбридингу?

21. Поняття і класифікація методів розведення сільськогосподарських тварин. Чистопородне розведення і його роль при вдосконаленні порід тварин.

22. Розведення тварин за лініями, його завдання. Поняття лінії, класифікація ліній у тваринництві. Інбредні лінії.

23. Кроси ліній. Поєднуваність ліній і маточних родин. Поняття маточних родин і робота з ними.

24. Схрещування, його завдання в племінному і користувальному тваринництві. Поглинальне схрещування і його значення в розведенні тварин.

25. Назвіть методи схрещування, які використовуються з племінною метою. Промислове схрещування і його значення в розведенні тварин.

26. Перемінне схрещування і його завдання в племінному і користувальному тваринництві. Ввідне схрещування і його роль при розведенні тварин.

27. Відтворене схрещування і його значення при виведенні нових порід.

28. Міжвидова гібридизація і її значення у тваринництві.

29. Гетерозис у м'ясному і молочному скотарстві. Генетична суть гетерозису.

30. Дайте визначення екстер'єру та інтер'єру. Назвіть основні статі тіла корови молочного напрямку продуктивності. Методи оцінювання екстер'єру корів. Перерахуйте вади і недоліки екстер'єру корів.

31. Конституція тварин та її зв'язок з продуктивністю великої рогатої худоби. Охарактеризуйте кондиції тварин у скотарстві.

32. Які фактори впливають на ріст і розвиток молодняка великої рогатої худоби?

33. Сервіс- та сухостійний період, визначення їх оптимальна тривалість та вплив на відтворні якості та молочну продуктивність корів. Охарактеризуйте лактаційну діяльність корів.

34. Які фактори впливають на молочну продуктивність корів? Які фактори впливають на вміст жиру та білка в молоці?

35. Як визначають молочність корів м'ясного напрямку продуктивності?

36. Як проводять оцінювання великої рогатої худоби за походженням?

37. Технологія виробництва молока і яловичини. Типи господарств і ферм з виробництва яловичини. Засоби і обладнання для відгодівельних майданчиків.

38. Загальні технологічні та біологічні принципи вирощування і відгодівлі м'ясної худоби. Особливості годівлі і утримання молодняку м'ясних порід, вирощуваного на м'ясо.

39. Системи і способи утримання м'ясної худоби. Створення високопродуктивних пасовищ, подовження пасовищного періоду у м'ясному скотарстві.

40. Вирощування молодняку у м'ясному скотарстві перед, під час і після відлучення від корів.

41. Годівля м'ясної худоби залежно від її фізіологічного стану, віку та пори року.

42. Економіка спеціалізованого м'ясного скотарства. Принципи районування м'ясного скотарства, його внутрішньогалузева спеціалізація та інтеграція.

43. Моделювання технологічних процесів у скотарстві. Промислова технологія виробництва молока у господарствах різних типів.

44. Технологія вирощування ремонтного молодняку у господарствах різних форм власності.

45. Особливості годівлі та утримання молодняку молочних порід.

46. Сучасні технології утримання молочної худоби. Технологія відтворення та відгодівлі молочної худоби.

47. Особливості ведення галузі молочного скотарства у селянських та фермерських господарствах.

48. Технологія виробництва продукції птахівництва. Виробництво харчових яєць у фермерських та присадибних господарствах

49. Інкубація яєць сільськогосподарської птиці. Особливості технологічного процесу в інкубації яєць різних видів с.-г. птахів.

50. Технологія виробництва харчових яєць. Технологія виробництва м'яса курчат-бройлерів.

51. Технологія виробництва м'яса індиків. Технологія виробництва м'яса качок.

52. Технологія виробництва м'яса гусей. Переробка продукції птахівництва.

53. Організація племінного розплідника собак. Технологія утримання собак у службових розплідниках.
54. Типи годівлі собак та вимоги до їх застосування. Промислові корми для собак, їх класифікація та технологія виробництва.
55. Організація відтворення у собаківництві. Технологія вирощування цуценят у підсисний період.
56. Принципи і методи оцінки екстер'єру собак. Системи класифікації порід собак, їх структура та характеристика.
57. Теоретичні основи і практика відбору у собаківництві. Методологія, техніка і етика експертизи собак.
58. Задачі та значення службового собаківництва у народному господарстві та приватних організаціях України.
59. Основні критерії відбору собак при вирішенні їх службового призначення.
60. Технологія підготовки собаки до службового використання. Види випробувань службових собак.
61. Вимоги до робочих якостей собак мисливських порід. Оцінка працездатності собак.
62. Біохімічний склад кормів, кормових добавок, преміксів, бар і стимуляторів продуктивності с.-г. тварин.
63. Комплексна оцінка поживності кормів. Сучасні методи оцінки поживності кормів. Система Ван Соєста.
64. Вплив факторів навколишнього середовища на поживність кормів
65. Стимулятори продуктивності тварин, ферментні препарати та премікси у тваринництві.
66. Споживання кормів та фактори, що його визначають. Оцінка поживності кормів за хімічним складом
67. Оцінка поживності кормів за перетравними поживними речовинами. Оцінка загальної або енергетичної поживності кормів
68. Протеїнова, вуглеводна, ліпідна, мінеральна та вітамінна поживність кормів.
69. Основні принципи нормованої годівлі сільськогосподарських тварин.
70. Основні породи свиней України та світу.
71. Відтворювальні якості кнурів і свиноматок.
72. М'ясо-сальні якості, кондиції, типи продуктивності свиней.
73. Прижиттєва оцінка м'ясної продуктивності свиней та контрольна відгодівля.
74. Бонітування ремонтного молодняку. Бонітування свиноматок та кнурів.
75. Зоотехнічний облік у свинарстві, нумерація. Структура стада і складання планів парувальних і опоросів свиноматок.

76. Розрахунок технологічних параметрів свиногокомплексу. Вирощування поросят-сисунів.
77. Вирощування ремонтного молодняку, раннє відлучення.
78. Технологія годівлі і утримання свиноматок, кнурів та відгодівлі свиней.
79. Господарсько-біологічні особливості овець різних напрямів продуктивності. Породи овець.
80. Вовнова, м'ясна та молочна продуктивність овець.
81. Смушкова і овчинна продукція вівчарства.
82. Технологія виробництва продукції вівчарства.
83. Годівля і утримання овець.
84. Селекційно-племінна робота у вівчарстві.
85. Технологія розведення овець.
86. Біологічні особливості коней.
87. Робочі якості, м'ясна і молочна продуктивності.
88. Селекційно-племінна робота в конярстві.
89. Породи коней.
90. Утримання та годівля коней.
91. Вирощування коней.
92. Використання коней.
93. Біологія медоносної бджоли.
94. Утримання бджіл та кормова база бджільництва.
95. Використання бджолиних сімей для запилення сільськогосподарських ентомофільних культур.
96. Технологія розмноження бджолиних сімей.
97. Племінна робота в бджільництві
98. Технологія виробництва продуктів бджільництва.
99. Особливості промислової технології
100. Оцінка якості продукції бджільництва.
101. Господарсько-біологічні особливості овець різних напрямів продуктивності.
102. Вовнова, м'ясна та молочна продуктивність овець.
103. Смушкова і овчинна продукція вівчарства.
104. Годівля і утримання овець.
105. Селекційно-племінна робота у вівчарстві.
106. Біологія медоносної бджоли. Утримання бджіл та кормова база бджільництва.
107. Використання бджолиних сімей для запилення сільськогосподарських ентомофільних культур.
108. Технологія розмноження бджолиних сімей. Племінна робота в бджільництві

109. Особливості промислової технології виробництва продуктів бджільництва.
110. Оцінка якості продукції бджільництва.
111. Біологічні особливості коней. Робочі якості, м'ясна і молочна продуктивності.
112. Селекційно-племінна робота в конярстві. Породи коней.
113. Утримання та годівля коней. Використання коней.
114. Біологічні особливості та продуктивність кролів.
115. Біологічні та генетичні особливості хутрових звірів.
116. Продукція кролівництва та хутрового звірівництва.
117. Породи кролів і селекційно-племінна робота в кролівництві.
118. Техніка розведення та продуктивні показники звірів. Технологія відтворення поголів'я.
119. Технологія виробництва продукції кролівництва Виробництво кролятини на промисловій основі.
120. Біологічні особливості основних об'єктів рибиництва.
121. Інтенсивні технології в аквакультури.
122. Технологія штучного відтворення коропа та рослиноїдних риб.
123. Категорії ставків, типи, форми рибних господарств.
124. Природна кормова база ставків та методи її визначення.
125. Технологія вирощування нетрадиційних об'єктів аквакультури.
126. Методи інтенсифікації ставового рибиництва

### Норми і критерії оцінювання відповідей на екзамені

| Підсумкові оцінки |            |        | Критерії оцінювання знань                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------|------------|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                 | 2          | 3      | 4                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| А «Відмінно»      | Відмінно   | 90-100 | Вступник до аспірантури виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. |
| В «Дуже добре»    | Дуже добре | 82-89  | Вступник до аспірантури виявив систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни вище середнього рівня; продемонстрував уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою; засвоїв літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять                                                                                                                              |

|                      |              |       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------|--------------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      |              |       | дисципліни, їхнє значення для подальшої професійної діяльності.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| С<br>«Добре»         | Добре        | 75-81 | Вступник до аспірантури виявив загалом добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку помітних помилок; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичний характер знань з дисципліни; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.                                                             |
| D<br>«Задовільно»    | Задовільно   | 68-74 | Вступник до аспірантури виявив знання навчального матеріалу дисципліни у обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; справився з виконанням завдань, передбачених програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, принципів, які може усунути самостійно.                  |
| E<br>«Достатньо»     | Достатньо    | 60-67 | Вступник до аспірантури виявив знання основного навчального матеріалу дисципліни в мінімальному обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; припустив помилки у відповідях на запитання при співбесідах, тестуванні та при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача. |
| FX<br>«Незадовільно» | Незадовільно | 45-59 | Вступник до аспірантури має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою навчань.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| F<br>«Незадовільно»  | Незадовільно | 0-44  | Вступник до аспірантури не мав знань зі значної частини навчального матеріалу; допускав принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.                                                                                                                                                                                                                                                       |

### Список літератури для підготовки до іспиту

1. Бесулін В.І., Гужва В.І., Куцак С.М., Коваленко В.П., Бородай В.П. Птахівництво і технологія виробництва яєць та м'яса птиці. – Біла Церква, 2003. 444 с.
2. Боднарчук Л. І. Атлас медоносних рослин України. – К.: Урожай, 1993. – 272 с.
3. Божко П. Е. Технология производства яиц и мяса птицы на промышленной основе. – М.: Колос, 1984. – 366 с.
4. Бондарчук Л.І., Соломаха Т.Д. Вулики. Історія створення та різні системи. – Київ: Фітосоціоцентр, 1998. – 140 с.
5. Борщ В.І. Біологія медоносної бджоли і кормова база у бджільництві. - К.: Урожай, 1995. – 192 с.
6. Броварський В.Д., Багрій І.Г. Розведення та утримання бджіл. – К.: Урожай, 1995. – 222 с.
7. Буренин Н.Л., Котова Г.Н. Справочник по пчеловодству. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М.: Колос, 1984. – 286с.
8. Бусенко О.Т., Столюк В.Д. і ін. Технологія виробництва продукції тваринництва. – К.: Аграрна освіта, 2001.– 432с.
9. Виробнича енциклопедія бджільництва. – К.: Урожай, 1966. – 499 с.
10. Вівчарство / Г.К.Даниленко, І.Н.Топиха, В.В.Кулик та ін. – К: Урожай, 1989. – 200 с.
11. Герасимов В. І. Практикум із свинарства і технології виробництва свинини / В. І. Герасимов, Ю. В. Засуха, В. М. Нагаєвич [та ін.] - Харків: Еспада, 2003. – 224 с.
12. Герасимов В. І. Свинарство і технологія виробництва свинини / В. І. Герасимов, Л. М. Цицюрський, Д. І. Барановський [та ін.] – Харків: Еспада, 2003 - 448 с.
13. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство: Підручник. – К.: Вища освіта, 2004. – 320 с.
14. Давиденко І.К., Микитенко Г.Д., Челак С.О. Племінна робота в бджільництві. – К.: Урожай, 1992. – 120 с.
15. Гринжевський Н.В. Аквакультура / Гринжевський Н.В. // Львов, 1998.- 111с.
16. Засуха Т.В., Зубець М.В., Сірацький Й.З. і ін. Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії. – К.: Аграрна наука, 1999. – 512 с.
17. Зінченко О.І. Кормовиробництво. – Київ: Вища школа, 1994. – 440 с.
18. Ібатулін І.І., Мельничук Д.О., Богданов Г.О., Столярчук П.З. та ін. Годівля сільськогосподарських тварин. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 616 с.
19. Ібатулін І.І., Панасенко Ю.О., Кононенко В.К., та ін. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. – К.: Вища освіта, 2003. – 432 с.

20. Ібатуллін І. І. Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. / І. І. Ібатуллін, А. І. Сринов, Л. М. Цицюрський [та ін.] – К.: Урожай, 1993. – 248 с.
21. Іванова В.Д. Технологія виробництва продуктів бджільництва: Курс лекцій. – Миколаїв: МДАУ, 2009. – 245 с.
22. Калашников А.К., Клейменов Н.П., Баканов В.М. Нормы и рационы кормления сельскохозяйственных животных. М.: Агропромиздат, 1985. – 352 с.
23. Климентов А.А. Пчеловодство. – М.: Сельхозгиз, 1950. – 254 с.
24. Костенко В.І. Практикум із скотарства і технології виробництва молока та яловичини. – К.: Урожай, 1996. – 256 с.
25. Костенко В.І. та інші. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. К.: Урожай, 1995.
26. Пигарев Н. В. и др. Практикум по птицеводству. – М.: Колос, 1981. 192 с.
27. Підпала Т.В. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Навчальний посібник. – Миколаїв: Видавничий від-діл МДАУ, 2007. – 369с.
28. 3. Підпала Т. В. Селекція сільськогосподарських тварин. – Миколаїв, 2005. 265 с.
29. Пінкіна Т.В. Гідробіологія. Практикум- Житомир: Житомирський національний агроекологічний університет, 2010.-184 с.
30. Походня Г. С. Интенсификация промышленного свиноводства / Г. С. Походня, Ю. В. Засуха, Л. Н. Цицюрский [и др.] - К.: Изд-во УСХА, 1994. – 464 с.
31. Розведення сільськогосподарських тварин / М. З. Басовський, В. П. Буркат, Д.Т. Вінничук та ін., за ред. М. З. Басовського. – Біла Церква, 2001. – 400 с.
32. Селекція сільськогосподарських тварин / Ю.Ф.Мельник, В.П.Коваленко, А.М.Угнівенко, К.А.Найденко, В.Г.Пелих та ін. / За ред.. Ю.Ф.Мельника, В.П.Коваленка та А.М.Угнівенка. – К.: «Інтас», 2008. – 445 с.
33. Рубан Ю. Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. – Харків: Еспада, 2002. – 576 с.
34. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Видання 2-е, доповнене й перероблене. - Х.: Еспада, 2005.-576с.
35. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. – Х.: Еспада, 2002. – 576 с.
36. Рыбалко В. П. Генотип и продуктивность свиней. -М.: Колос, 1984. – 120 с.
37. Сахацький М.І., Івко І.І., Іонов І.А. і ін. Довідник птахівника / Технологічні нормативи виробництва продукції птахівництва базові та перспективні технології. – Харків., 2001. – 160 с.
38. Сокол А.И., Деревянко О.Ф., Есипов Н.Ф. Производство шерсти

и баранины на промышленной основе. Киев: Урожай, 1982 с.136

39. Сухарльов В.О., Дерев'янка О.П. Вівчарство. Харків: "Еспада", 2003 с.254.

40. Технологія виробництва молока та яловичини [В.І Костенко, Й.З Сірацький, Ю.Д Рубан та ін.]; за аг. ред. В.І. Костенка, К: Аграрна освіта, 2010. – 530 с.

41. Тертишний О.С., Товстик В.Ф. Рибництво з основами гідробіології. Навчальний посібник.- Харків: Еспада, 2009.-288 с.

42. Федоров Н.А., Ерохин А.И., Новиков Л.С. и др. Романовское овцеводство. М: Агропромиздат, 1987 с. 223.

43. Фисинин В.И., Тардатьян Г.А. Промышленное птицеводство. – М.: Агропромиздат, 1991. – 544 с.

44. З. Хмельничий Л. М., Супрун І. О., Салогуб А. М. Основи генетики тварин з біометрією. Навчальний посібник. – Суми: Видавництво: ПП Вінниченко М. Д., ФОП Дьоменко В. В., 2011. – 344 с.

45. Целютін В.В., Кротов А.А. Вівчарство. – К.: Вища школа, 1984. – 297с.

Гарант програми,  
д.с.-г.н., професор

Л.М. Хмельничий